ГОДИШЕН ДОКЛАД ЗА НАБЛЮДЕНИЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПИРО 2021-2027 Г. НА ОБЩИНА ЗЛАТАРИЦА ЗА ПЕРИОДА 01.01.2023 - 31.12.2023 Г.

СЪДЪРЖАНИЕ

Списък на фигурите 2

Списък на таблиците 2

Списък на използваните съкращения 3

1. Въведение 4

2. Общи условия за изпълнение на ПИРО 2021-2027 и в частност промените в социално-икономическите условия на общината 6

2.1. Демографско развитие на общината 7

2.2. Икономическо развитие на общината 9

2.3. Пазар на труда в общината 10

2.4. Социално развитие 11

3. Постигнат напредък по изпълнението на целите и приоритетите на интегрирано развитие на общината въз основа на индикаторите за наблюдение 13

4. Действия, предприети от компетентните органи с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на ПИРО 19

5. Изпълнение на проекти, допринасящи за постигане на целите и приоритетите на ПИРО с размера на усвоените средства за отчетния период и източниците на тяхното финансиране .21

6. Заключения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението на ПИРО 26

7. Приложения 28

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ

Фигура 1. Хронология на разработването и отчитането на ПИРО 5

Фигура 2. Индикативна стойност и реално изплатени средства по проекти в община Златарица, по приоритети за 2023 г. 22

Фигура 3. Изпълнение на приоритетите спрямо реално изплатените средства и заложените такива в ПИРО Златарица 2021-2027 23

Фигура 4. Средна стойност на текущите и изпълнени през 2023 г. проекти (по индикативни стойности) по приоритети 24

Фигура 5. Разпределение на реално изплатените средства според източника на финансиране за 2023 г. 24

Фигура 6. Принос на приоритетите към общото изпълнение на ПИРО за 2023 г. 25

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ

Таблица 1. Основни демографски показатели за община Златарица и област Велико Търново за 2021 и 2022 г. 8

Таблица 2. Ключови икономически показатели на община Златарица 9

Таблица 3. Състояние на пазара на труда в община Златарица по данни на Агенция по заетостта 10

Таблица 4. Ключови показатели в областта на образованието 11

Таблица 5. Ключови показатели в областта на здравеопазването 12

Таблица 6. Социални услуги в община Златарица и техният капацитет към 2023 г. 12

Таблица 7. Постигнат напредък по индикаторите за резултат на ПИРО към 2023 г. 14

Таблица 8. Постигнат напредък по индикаторите за продукт на ПИРО към 2023 г. 16

Таблица 9. Реално финансово изпълнение по приоритети за 2023 г. спрямо заложеното в ПИРО 25

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

АСП	Агенция социално подпомагане
БЕЛ	Български език и литература
ВиК	Водоснабдяване и Канализация
ГД	Годишен доклад
ДБТ	Дирекция „Бюро по труда“
ДМА	Дълготрайни материални активи
ЕСИФ	Европейските структурни и инвестиционни фондове
ЗОП	Закон за обществените поръчки
ЗНЗ	Закон за насърчаване на заетостта
ЗРР	Закон за регионалното развитие
ЗП	Земеделски производител
ИСУН	Информационна система за управление и наблюдение на Структурните инструменти на ЕС в България
КК	Кадастрална карта
КР	Кадастрален регистър
МЗХ	Министерство на земеделието и храните
МИГ	Местна инициативна група
МОН	Министерство на образованието и науката
НВО	Национално външно оценяване
НСИ	Национален статистически институт
ОБ	Общински бюджет
ОП	Оперативна програма
ОР	Основен ремонт
ОПРЧР	Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“
ПИ	Поземлен имот
ПИРО	План за интегрирано развитие на община
ПМС	Постановление на министерски съвет
ППЗРР	Правилник за прилагане на Закона за регионалното развитие
ПРСР	Програма за развитие на селските райони 2014-2020
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ПУДООС	Предприятие за управление на дейностите по опазване на околната среда
ПХОМП	Програма за храни и основно материално подпомагане 2021 – 2027 г.
ПРЧР	Програма „Развитие на човешки ресурси“ 2021-2027
ПУП	Подробен устройствен план
УПИ	Урегулиран поземлен имот
ЦБ	Централен бюджет
о.т.	Осева точка

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Планът за интегрирано развитие на община (ПИРО) Златарица за периода 2021-2027 г. е основополагащ, стратегически документ и важен инструмент при формирането и провеждането на устойчиво и балансирано местно развитие в посочената територия. Документът очертава средносрочната перспектива за икономическо, социално, инфраструктурно и екологично развитие на общината за период от седем години. ПИРО продължава традицията на общинските планове за развитие да определя бъдещото социално-икономическо развитие на общината.

Изпълнението на заложените в плана мерки, инициативи и конкретни проекти за развитие се отчита чрез годишни доклади за наблюдение на изпълнението на Плана за интегрирано развитие на общината, съгласно чл. 72, ал. 2 от Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие. Основа за изготвянето на докладите е информацията, която се събира чрез действащата в Общината система за наблюдение и оценка на плана.

Целта на годишния доклад е да обобщи постигнатото през календарната година и да оцени доколко ефективно и ефикасно е изразходван публичният ресурс, отчитайки социално-икономическата среда през съответната година, и при необходимост да отправи препоръки за предприемане на действия за корекция на процесите по планиране, програмиране и ресурсно осигуряване за развитието на общината.

Изготвените годишни доклади от своя страна са основа за разработването на междинната и последващата оценки на ПИРО, поради което те самостоятелно се явяват важен елемент от системата за наблюдение и оценка на плана.

Предмет на наблюдение и оценка на годишния доклад е постигането на заложените в ПИРО цели и приоритети, както по отношение на финансирането, така и по отношение на постигнатия напредък по дефинираните индикатори за наблюдение. В доклада още се прави преглед и оценка на извършените дейности, свързани с информирането и запознаването на широк кръг от заинтересовани страни относно изпълнението на ПИРО, включително конкретните проекти към него.

Съгласно чл. 22 от Закона за регионалното развитие кметът на общината *„ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината“* в т.ч. *„представя годишен доклад за наблюдение на изпълнението на плана за интегрирано развитие на общината за одобряване от общинския съвет“*. Кметът е натоварен и с функцията да *„осигурява публичност и прозрачност на плана за интегрирано развитие на общината, както и на действията по реализацията му“*.

Съгласно Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие (ППЗРР), в цялостния процес на наблюдение и оценка, при спазване на принципа за партньорство участват: общинският съвет, кметът на общината, кметовете на кметства и кметските наместници, общинската администрация, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации, представителите на гражданските общности в общината.

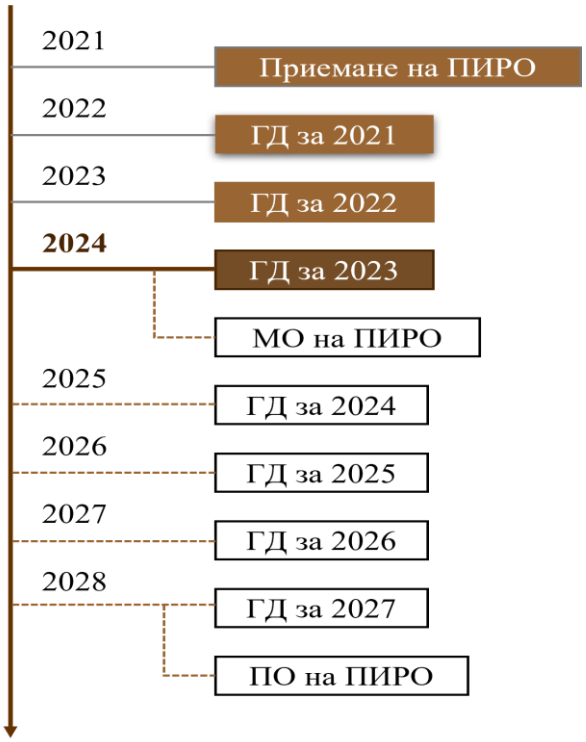
Годишният доклад се одобрява от общински съвет по предложение на кмета на общината.

След одобряването на доклада той се публикува на сайта на Общината и се предприемат действия за осигуряване на неговата публичност и достъпност от всички заинтересовани лица.

Настоящият доклад е **вторият документ**, който е изработен за периода от 2021 г. (когато е приет настоящият ПИРО) до 2028 г. (когато следва да се изготви последният годишен доклад и да се направи обобщена последваща оценка на постигнатото от ПИРО). Докладът представя резултатите от наблюдението на изпълнението на ПИРО 2021-2027 г. на община Златарица за периода 01.01.2023-31.12.2023 г. Документът е разработен в съответствие с изискванията на Закона за регионално развитие и Правилника за неговото прилагане и следва да служи за основа при извършването на предстоящата междинна оценка на ПИРО, която се очаква да бъде направена през настоящата 2024 година.

Поради късното приемане на ПИРО Златарица (декември 2021 г.) не е изготвян годишен доклад за 2021 г.

Фигура 1. Хронология на разработването и отчитането на ПИРО

В процеса на разработване на доклада са използвани следните **информационни източници:**

- План за интегрирано развитие на община Златарица за периода 2021–2027 година;
- Отчет за капиталовите разходи на Община Златарица за 2023 г.;
- Други справки и отчети на Община Златарица;
- Попълнени въпросници от страна на общинските служители;
- Текуща статистика на НСИ;
- Информационна система за управление и наблюдение на Структурните инструменти на ЕС в България (ИСУН);
- Официална интернет страница на Община Златарица;
- Друга информация и данни, предоставени от Община Златарица, Областна дирекция „Земеделие“, Областно пътно управление, Регионално управление на образованието, Дирекция „Бюро по труда“ и експлоатационните дружества.

При изработването на настоящия доклад следва да се изложи, че **съществуват обективни ограничения** по отношение на част от данните, използвани в него. Националната статистика не разполага с по-актуални данни към момента на разработването му.

Навсякъде в доклада са използвани най-новите и актуални данни от различните институции, като това е упоменато в съответния текст или графика.

2. ОБЩИ УСЛОВИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПИРО 2021-2027 И В ЧАСТНОСТ ПРОМЕНИТЕ В СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИТЕ УСЛОВИЯ НА ОБЩИНАТА

Общите условия за изпълнението на ПИРО, съгласно Закона за регионалното развитие (ЗРР) могат да бъдат класифицирани по отношение на факторите, които влияят върху актуализацията му. Съгласно чл. 22 от ППЗРР, приет с ПМС 183 от 04.08.2020 г., те са:

- съществени промени на икономическите и социалните условия в общината;
- промени в свързаното национално законодателство или в правото на ЕС;
- при съществени промени в национални или секторни стратегии, концепции и програми, влияещи върху изпълнението на плана;
- при приемане или изменение на бюджета на общината и утвърждаване на индикативните разчети за средствата от Европейския съюз (в този случай се актуализира и програмата за реализиране на плана).

През изминалата 2023 г. усилията за развитие на община Златарица са насочени към изпълнение на проекти, създаващи условия за повишаване на конкурентоспособността на местната икономика, както и за подобряване на средата, свързана с обществения живот – поддържане и рехабилитация на техническата инфраструктура, развитие на социалните дейности и инвестиране на средства в социалната инфраструктура. Продължава да се работи усилено и върху проекти за опазване на околната среда.

Годината бе наситена от към събития в световен и национален план. Усложнената геополитическа ситуация бе породена не само от войната между Русия и Украйна, но и от конфликтът в Близкия изток. В България 2023 г. премина под знака на изборите – първо за правителство, а после и за местна власт. Въпреки негативните последици от забавената икономическа активност, динамиката в нивата на инфлацията, протестите в аграрния сектор и други, се отчитат и някои положителни промени на национално ниво: дигиталната трансформация и навлизането на дигиталните услуги във всички сфери на живота, възстановяване на икономическия потенциал на предприятията от периода преди Covid пандемията, както и технологичната трансформация в производствените процеси на индустриите.

През 2023 г. бе сложен край на кризисния политически период за страната. След две служебни правителства, бе гласувано редовно правителство с първия в историята на страната премиер на ротационен принцип. Политическата нестабилност наруши ритъма на работа на държавната администрация, включително и изпълнението на програмите в новия програмен период, съфинансирани от Европейския съюз, по които тепърва се създава необходимата законодателна рамка и се разписват указания.

Последиците от военните действия в Украйна имат отражение върху икономиката на страната – улеснен достъп до украински стоки, дефицит или липса на суровини, затруднен износ на български стоки на традиционни пазари. Ефектите от събитията в Украйна доведоха до тежка енергийна криза, която продължи да се задълбочава и през 2023 г. Това е и причина за повишените разходи за енергия на предприятията в местната икономика.

Икономическите и социални условия през 2023 година по данни на НСИ се характеризират с по-ниска годишна инфлация (4,7%)[1] спрямо предходните две години, но и със запазване на все още високи стойности на средномесечната инфлация (9,5%)[2].

Във връзка с политическите събития през 2023 г. националният бюджет беше приет необичайно късно. Това оказа влияние върху бюджетите на местно ниво, които също бяха приети със закъснение. Ограниченият бюджет, с който общинското ръководство и администрация бяха принудени да работят, стесни възможностите за извършване на планови капиталови инвестиции и реализирането на по-голям брой проекти.

В следващите подточки са представени основни изводи и данни за социално-икономическото състояние на общината, които разкриват промените, случили се през 2023 г. Направени са сравнения между стойностите, използвани в Годишния доклад за 2022 г. и актуалните данни, за да се покаже има ли промяна и в каква посока е тя. Където е възможно са посочени и референтни стойности за област Велико Търново.

По отношение на **свързаното национално законодателство и правото на ЕС** през 2022 година не са настъпили промени. ПИРО Златарица 2021-2027 е изработен и към момента отговаря на условията на ЗРР и другите актуални, действащи нормативни актове.

Няма осъществени **промени в секторни стратегии и програми**, които оказват влияние върху изпълнението на ПИРО.

Използваните данни за състоянието на демографското и социалното развитие (с изключение на предоставяните социални услуги) в общината са за последните налични години – 2021 г. и 2022 г. Същите са използвани и в годишния доклад за 2022 г. Към момента на разработването на настоящия годишен доклад, националната статистика не разполага с актуални данни за 2023 г., тъй като се очаква те да бъдат публикувани на по-късен етап през настоящата година.

2.1. ДЕМОГРАФСКО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА

Последните налични данни от НСИ – за 2021 г. и 2022 г., в известна степен са достатъчни, за да покажат настъпилите демографски промени в община Златарица. Процесите, които се наблюдават на национално ниво – ниски нива на раждаемост, застаряване на населението, интензивна външна миграция и по-високи нива на смъртност, се забелязват и в община Златарица.

Населението на общината е 1,6% от населението в област Велико Търново. Продължава процесът на намаляване на населението и през 2022 година (-6,08%), като то е с 215 души по-малко от предходната 2021 г. Този процес е сходен с демографската тенденция на област Велико Търново (намаление с 9,59%). Намалението на населението в общината спрямо предходната година обхваща основно хората в трудоспособна възраст (-8,99%; намаление със 182 души) и подтрудоспособна възраст (-6,87%; намаление с 36 души). Забелязва се минимален ръст в групата на лицата от надтрудоспособна възраст – 0,30%.

Сравнявайки коефициента на механичен прираст между 2021 г.(1,41‰) и 2022 г. 3,61‰) се забелязва подобрение в стойностите му. Вътрешната миграция се задържа положителна, като това се основава на по-големия брой на заселилите се лица, от този на

[1] Измерена според индекса на потребителските цени (ИПЦ) декември 2023 г. спрямо декември 2022 г.
[2] Измерена според индекса на потребителските цени (ИПЦ) за периода януари-декември 2023 г. спрямо периода януари-декември 2022 г.

лицата, напуснали територията на общината. Коефициентът на механичен прираст е по-висок от този в област Велико Търново (2,04‰) и по-нисък от средния за страната (4,26‰).

Естественият прираст на населението в общината запазва негативната тенденция и високи отрицателни стойности, което е вследствие на по-високите нива на смъртност от тези на раждаемостта. Въпреки това, през 2022 г. той е -15,96‰, което е подобрение от 5,25‰, в сравнение със стойностите от 2021 г. (21,21‰). Естествените демографски процеси в комбинация със застаряващото население, продължават да водят до намаляване на населението и влошаване на възпроизводствените възможности.

Бързият темп, с който населението застарява, дестабилизира както социалните системи, така и публичните финанси, което неминуемо оказва влияние и върху икономическия растеж. Положителните стойности на миграцията към общината през 2021 г. и 2022 г. трудно биха компенсирали застаряващото население. Коефициентът на възрастова зависимост, измерващ броя на лицата от населението в „зависимите“ възрасти (населението под 15 и на 65 и повече години) на 100 лица от населението в „независимите“ възрасти (от 15 до 64 години) се увеличава с 5,09%, стигайки до 69,79%, като увеличението е с 2% по-ниско от това на областно ниво (7,12%). В допълнение, коефициентът на демографско заместване, показващ отношението на лицата в трудоспособна възраст между 15-19 г. и 60-64 г., се е понижил с 9,87%, достигайки до 70,04%. Показателят разкрива негативната тенденция, че през 2022 г. всеки 100 души, излизащи от трудоспособна възраст, биват заместени от 70 „млади“ хора (за справка през 2021 г. са 79). Този проблем се отразява върху икономиката на общината и разкрива проблем с намирането на кадри за пазара на труда.

От разгледаните показатели може да се направи изводът, че влошаващите се стойности на някои от тях може да имат по-сериозно отражение върху икономическия растеж на община Златарица за в бъдеще.

Таблица 1. Основни демографски показатели за община Златарица и област Велико Търново за 2021 и 2022 г.

Показател	Мярка	Община Златарица			Област Велико Търново		
		2021	2022	Δизм.	2021	2022	Δизм.
Население към 31.12. - общо	брой	3 536	3 321	-6,08%	225 674	204 033	-9,59%
Под трудоспособна възраст	брой	524	488	-6,87%	31 055	27 471	-11,54%
В трудоспособна възраст	брой	2 024	1 842	-8,99%	133 939	115 113	-14,06%
Над трудоспособна възраст	брой	988	991	0,30%	60 680	61 449	1,27%
Коефициент на естествен прираст (на 1 000 души от населението)	‰	-21,21	-15,96	5,25	-17,32	-13,62	3,70
Коефициент на механичен прираст (вътрешна миграция)	‰	1,41	3,61	2,20	-0,60	2,04	2,64
Дял на под трудоспособното население от общото население	%	14,82%	14,69%	-0,13	13,76%	13,46%	-0,30%
Коефициент на възрастова зависимост (отношение между лицата в „зависимите“ възрасти (населението под 15 и на 65 и повече години) и в „независимите“ възрасти (от 15 до 64 години)	%	64,69%	69,79%	5,09%	58,70%	65,82%	7,12%

Показател	Мярка	Община Златарица			Област Велико Търново		
		2021	2022	Δизм.	2021	2022	Δизм.
Коефициент на демографско заместване (отношение на населението във възрастовата група 15-19 и възрастовата група 60-64)	%	79,91%	70,04%	-9,87%	64,57%	58,01%	-6,56%

Източник: НСИ, собствени изчисления

2.2. ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА

Икономиката на община Златарица през последните години не се отличава със забележителни успехи. Основните сектори, които продължават да са определящи за общинската икономика, са аграрният (сектор „Селско, горско и рибно стопанство“), индустриалният и този на услугите.

За разглеждания период 2021-2022 г. се отчита ръст при всички икономически показатели, като най-голям е при показателя „Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи“ (РДМА).

Според официалните статистически данни на НСИ през 2022 г. броят на предприятията се увеличава с 8 бр., а също и заетите лица в тях - увеличават се с 13 души. Данните за предприятията според заетите в тях лица са конфиденциални, което не позволява да се очертае по-детайлно икономическата картина на общината. Стойността на произведената продукция се увеличава с 13,2% (1 935 хил. лв.), а с нея се отчита ръст от 10,4% при нетните приходи от продажби (1 634 хил. лв.) спрямо предходната 2021 г.

През 2022 г. инвестиционната активност в община Златарица може да се проследи единствено чрез показателя „Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи“, тъй като за 2021 г. и 2022 г. данните за преки чуждестранни инвестиции са конфиденциални. РДМА се увеличават с 26,83% (877 хил. лв.) спрямо 2021 г.

С по-голяма значимост за икономиката на общината е първичният сектор, като водещият икономически сектор е „Селско, горско и рибно стопанство“, който според данните за 2022 г. формира 52,3% от стойността на произведената продукция, 49,5% от приходите от дейността и 37% от нетните приходи от продажби в общината. През 2022 г. 39% от заетите лица в общината са в сектор „Селско, горско и рибно стопанство“, който осигурява работни места на 44 души.

Приносът към общинската икономика на секторите на индустрията и услугите не е толкова значителен, но и при тях се отчита ръст в стойностите на икономическите показатели през 2022 г.

Таблица 2. Ключови икономически показатели на община Златарица

Показател	Мярка	Община Златарица		
		2021	2022	Δизм.
Брой предприятия	брой	105	113	8
Заети лица	брой	209	222	13
Произведена продукция	хил. лв.	14 673	16 608	1 935
Нетни приходи от продажби	хил. лв.	15 644	17 278	1 643
Разходи за придобиване на ДМА	хил. лв.	3 269	4 146	877

Източник: НСИ

По данни на Областна дирекция „Земеделие“ – Велико Търново през 2023 г. общата площ на земеделските земи е 104 157 дка., от които ниви – 88 443 дка., трайни насаждения – 5 655 дка. и пасища, мери и ливади – 10 059 дка.

Най-много са засетите площи с пшеница (12 298 дка.), царевица (8 720 дка.), слънчоглед (8 250 дка.) и ечемик (1 440 дка.). Трайните насаждения, които се отглеждат на територията на общината са: сливи (154 дка.) и лозя (176 дка.). С най-голям среден добив от земеделските култури се отличава пшеницата (437 кг/дка), а от трайните насаждения това са сливите (526 кг/дка).

През 2023 г. в община Златарица общият брой на регистрираните земеделски стопани е 96, от които 30 отглеждат животни. Основните видове животни, отглеждани на територията на общината са: овце (1 631 бр.), говеда (695 бр.), кози (255 бр.) и пчелни семейства (1 929 бр.).

2.3. ПАЗАР НА ТРУДА В ОБЩИНАТА

През 2023 г. данните от Дирекция „Бюро по труда“ – Велико Търново, показват **намаляване на регистрираната безработица** с 4,5% и 93 разкрити нови работни места в община Златарица. Общият брой на регистрираните безработни лица намалява с 41 души, а коефициентът на безработица достига до 13,7%.

Заетостта се увеличава с 6,2% през 2022 г. Броят на заетите лица в местната икономика през 2022 г. е 222 души. Това е с 13 души повече от предходната 2021 г.

Таблица 3. Състояние на пазара на труда в община Златарица по данни на Агенция по заетостта

Показател	Мярка	Година	
		2022	2023
Регистрирани безработни лица (общо)	брой	222	181
Разкрити нови работни места	брой	98	93
Коефициент на безработица	%	18,2	13,7

Източник: ДБТ – Велико Търново

Според официалните данни, предоставени от ДБТ, през 2023 г. броят на сключените договори с работодатели по програми и мерки за обучение и заетост по реда на ЗНЗ, по ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 и по Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027 е 3 договора.

Безработните лица, включени в заетост по програми и мерки за обучение и заетост по реда на ЗНЗ, по ОП „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 и по Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021-2027 е 23 лица. През 2023 г. в квалификационни курсове са се включили 37 безработни лица.

На територията на община Златарица през 2023 г. са се изпълнявали следните национални и регионални програми и проекти за заетост и обучение, реализирани по реда на Закона за насърчаване на заетост и включени в Националния план за действие по заетост:

- Национална програма за заетост и обучение на хора с трайни увреждания;
- Национална програма „Активиране на неактивни лица“;
- Национална програма „Помощ за пенсиониране“;
- Национална програма „Програма за обучение и заетост на продължително безработни лица“;
- Проект „Шанс за зелена и екологична заетост“;
- Проект „Хоризонти-8“

- Мярка за насърчаване на работодателите да наемат на работа безработни младежи до 29-годишна възраст по реда на чл. 36, ал. 1 от ЗНЗ.

През 2022 г. **средната брутна работна заплата** в община Златарица продължава да се увеличава, като достига до 13 314 лв. Увеличението през 2022 г. е с 11,5% спрямо 2021 г., което е с 3,8% по-ниско от средногодишната инфлация в страната (15,3%). Ръстът на средната брутна работна заплата в общината не успява да изпревари нивото на средногодишната инфлация.

2.4. СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

През учебната 2022/2023 година не се регистрират значителни изменения по показателите, отразяващи състоянието на образователната ситуация в общината. Броят на детските градини остава непроменен, като е притеснителен фактът, че броят на местата в детските градини намалява драстично в рамките на една учебна година. Успоредно с броя на местата в детските градини, намалява и стойността на показателя „Места на 100 деца в детските градини“, което разкрива, че през учебната 2022/2023 г. няма достатъчно места в детските градини, които да осигурят записването на всички желаещи. Същевременно броят на посещаващите детска градина намалява с 29 и достига 102 деца. Педагогическият персонал в детските градини намалява с 2 души, а на областно ниво с 24 души.

По отношение на основното и средно образование, данните от НСИ показват, че броят на училищата остава непроменен (3 бр.). Към момента на разработването на доклада, за показателя „Учители в общообразователните и специални училища„ не са налични актуални данни за учебната 2022/2023 г. Отчита се спад при броя на учениците, които през 2022/2023 г. са с 9 души по-малко от предходната учебна година.

Основните показатели в сферата на образованието са представени обобщено в следващата таблица, като за референция са приложени и стойностите за област Велико Търново.

Таблица 4. Ключови показатели в областта на образованието

Показател	Мярка	Община Златарица		Област Велико Търново
		2021/2022	2022/2023	2022/2023
Детски градини	брой	4	4	73
Педагогически персонал в детските градини	брой	14	12	619
Групи в детски градини	брой	6	2	286
Места на 100 деца в детските градини	брой	208	55	125
Деца в детските градини	брой	131	102	6 501
Места в детските градини	брой	273	56	8 108
Училища на територията на общината	брой	3	3	85
Учители в общообразователните и специални училища	брой	36	-	1758
Учащи в общообразователните и специалните училища	брой	191	182	15 465

Източник: НСИ

В община Златарица няма детски ясли, поради което единствените показатели, отразяващи състоянието на здравеопазването в общината са „Население на един лекар“ и „Население на един лекар по дентална медицина“. Тяхната натовареност намалява успоредно с намаляващия брой на населението. Според данните, през разглеждания период, може да се

направи изводът, че е характерна тенденцията за намаляване на натовареността на специалистите. В обобщение, към 2022 г. на територията на общината има един лекар и един лекар по дентална медицина.

Таблица 5. Ключови показатели в областта на здравеопазването

Показател	Мярка	Община Златарица		Област Велико Търново
		2021	2022	2022
Население на един лекар	брой	3 536	3 321	287
Население на един лекар по дентална медицина	брой	3 536	3 321	972

Източник: НСИ

Предоставяните социални услуги през 2023 г. в община Златарица са три, като улесняват различни групи от населението. При две от социалните услуги няма промяна в капацитета, а само в броя на ползвателите (и при двете услуги ползвателите намаляват с 3 души) – *Дом за стари хора* и *ЦНСТ ДБУ*. При социалната услуга *„Домашен социален патронаж“* капацитетът се увеличава драстично спрямо 2022 г. – с 40 допълнителни места. Предоставяните социални услуги в общината, имат за цел да улеснят различни групи от населението и да им осигурят по-лек живот. В следващата таблица са представени видовете социални услуги, капацитет и брой на настанените.

Таблица 6.Социални услуги в община Златарица и техният капацитет към 2023 г.

Социални услуги в общността	Капацитет	Брой настанени лица
Дом за стари хора	26	25
Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания	15	12
Домашен социален патронаж	50	12

Източник: Община Златарица

3. ПОСТИГНАТ НАПРЕДЪК ПО ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ НА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНАТА ВЪЗ ОСНОВА НА ИНДИКАТОРИТЕ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ

В настоящата част на доклада се оценява напредъкът за периода от 01.01. до 31.12.2023 г. по изпълнението на ПИРО Златарица на база на заложените в него **индикатори за резултат и индикатори за продукт.** Индикаторите за резултат отразяват постигането на трите специфични цели, а индикаторите за продукт – четирите приоритета.

Оценката е направена въз основа на информацията, получена от официални източници на информация, допълнителни кабинетни проучвания и разговори с представители на Общинска администрация.

Определените в ПИРО Златарица специфични цели са:

Стратегическа цел 1: Икономическо развитие базирано на местните потенциали и традиционни стопански отрасли

Стратегическа цел 2: Развит човешки капитал, качествени и ефективни социални дейности

Стратегическа цел 3: Устойчиво териториално развитие и свързаност

От тях произтичат четири приоритета за развитие на общината, както следва:

Приоритет 1:
Повишаване на конкурентоспособността на местната икономика чрез оползотворяване на местния потенциал и подкрепа на заетостта

Приоритет 2:
Подобряване на техническата инфраструктура и опазване качеството на околната среда

Приоритет 3:
Развитие на социалната среда и повишаване на заетостта

Приоритет 4:
Добро управление съвместно със заинтересованите страни и гражданите

При индикаторите, измерващи напредъка по постигане на заложените стратегически цели в ПИРО се наблюдават следните промени:

- Наблюдава се устойчив ръст на показателя „Средна годишна брутна работна заплата“, като през 2022 г. стойността достига до 13 314 лв.;

- Разкрити са две нови социални услуги в общината, което постига заложената целева стойност на индикатора;
- Средният успех на учениците по БЕЛ на НВО се подобрява, като през 2023 г. той е добър 3,63 (за справка през 2022 г. е добър 3,45);
- Индикаторът, отчитащ нивото на безработица в общината, се понижава с 4,5% и стойността му през 2023 г. е 13,7%;
- През 2023 г. няма включени туристически забележителности в туристически маршрути;
- Индикаторът „Подобряване на цифровата свързаност в населените места“ не може да бъде отчетен, поради липса на данни;
- Въпреки направените инвестиции във ВиК мрежата, стойността на индикатора „Загуби на вода при пренос по водопроводната мрежа“ се увеличава спрямо базовата стойност до 56,6%, но и намалява спрямо отчетената стойност през 2022 г. (60,7%);

При индикаторите „Дял на разходите за ДМА на предприятията от общината спрямо област Велико Търново“ и „Дял на произведена продукция от предприятията в нефинансовия сектор от общината спрямо област Велико Търново“, през 2022 г. се отчитат по-ниски стойности от тези регистрирани през 2019 г. (базова стойност). Причините за това са настъпването на пандемията от Covid-19 през 2020 г., както и последвалите високи нива на инфлацията през 2022 г., което неминуемо оказа негативно влияние върху икономиката.

В следващата таблица са представени индикаторите за резултат, като следва да се подчертае, че след отчетената междинна стойност в скоби е написана годината, през която е отчетен индикаторът, в случай, че е различна от разглежданата 2023 г.

Таблица 7. Постигнат напредък по индикаторите за резултат на ПИРО към 2023 г.

№	Индикатори за резултат	Мерна единица	Източник на информация	Базова стойност (година на отчитане)	Междинна стойност (2023 г.)	Целева стойност (2027 г.)
Стратегическа цел 1. Икономическо развитие базирано на местните потенциали и традиционни стопански отрасли						
1	Дял на разходите за ДМА на предприятията от общината спрямо област Велико Търново	%	НСИ	2,0 (2019 г.)	0,6% (2022 г.)	2,5
2	Средна годишна брутна работна заплата	Лева	НСИ	9 408 (2019 г.)	13 314 (2022 г.)	11 000
3	Дял на произведена продукция от предприятията в нефинансовия сектор от общината спрямо област Велико Търново	%	НСИ	0,4 (2019 г.)	0,3% (2022 г.)	1
Стратегическа цел 2. Развит човешки капитал, качествени и ефективни социални дейности						
1	Новоразкрити социални услуги	Брой	Община Златарица	0 (2020 г.)	2 (2023 г.)	2
2	Среден успех на учениците по БЕЛ на НВО	Оценка	МОН, ИПИ - https://265obshtini.bg/map/385	3,14 (2020 г.)	3,63 (2023 г.)	3,8

№	Индикатори за резултат	Мерна единица	Източник на информация	Базова стойност (година на отчитане)	Междинна стойност (2023 г.)	Целева стойност (2027 г.)
3	Ниво на безработица	%	НСИ, АСП	15,6 (2019 г.)	13,7% (2023 г.)	10
Стратегическа цел 3. Устойчиво териториално развитие и свързаност						
1	Брой туристически забележителности, включени в туристически маршрути	Брой	Община Златарица	0 (2020 г.)	0 (2023 г.)	2
2	Подобряване на цифровата свързаност в населените места	%	Община Златарица	Данни при националното преброяване 2021 г.	-	-
3	Загуби на вода при пренос по водопроводната мрежа	%	Община Златарица, ВиК оператор	48,7 (2019 г.)	56,66 (2023 г.)	40

Източник: по данни на НСИ, Община Златарица, АСП, собствени изчислени, ВиК

Индикаторите за резултат и индикаторите за продукт, при които е отчетена нулева стойност означава, че не се наблюдава напредък по съответния индикатор за отчетния период.

Що се отнася до индикаторите, измерващи напредъка по постигане на заложените приоритети в ПИРО, се наблюдават следните промени:

- През 2023 г. броят на подкрепените предприятия със средства от ЕСИФ е 8, като това е и броят на стартиралите през тази година проекти;
- Общият брой на нефинансовите предприятия достига до 113, като с 6 предприятия се увеличават тези в сектор „Селско, горско и рибно стопанство“ и с 2 предприятия в сектор „Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети“;
- Регистрира се ръст при индикаторите отчитащи „Произведена продукция от нефинансовите предприятия“ (17 млн. лв.) и „Приходи от дейността на нефинансовите предприятия“ (23 млн. лв.). Това увеличение е в сектор „Селско, горско и рибно стопанство“;
- РДМА през 2022 г. са с 1 млн. лв. повече от предходната 2021 г., като ръстът се отчита в сектор „Добивна, преработваща и друга промишленост; Доставяне на води; Канализационни услуги; Управление на отпадъци и възстановяване“;
- Броят на безработните лица, включени в обучения за професионална квалификация през 2023 г. (37) е с 21 души повече от 2022 г. Това е важен фактор за по-доброто участие на трудоспособния контингент на пазара на труда, както и добрата му професионална квалификация;
- През 2023 г. се изпълнява един проект за рехабилитация на уличната инфраструктура – „*Изграждане на улично платно на ул. Завоя, гр. Златарица за част от участъка между о.т 303 и о.т 721*“ и 4 проекта за изграждане и рехабилитация на пътната инфраструктура;
- Средногодишният брой обучения за служители през 2023 г. е 14.

Таблица 8. Постигнат напредък по индикаторите за продукт на ПИРО към 2023 г.

№	Индикатор за продукт	Мерна единица	Източник на информация	Базова стойност (година на отчитане)	Междинна стойност (2023 г.)	Целева стойност (2027 г.)
Приоритет 1. Повишаване на конкурентоспособността на местната икономика чрез оползотворяване на местния потенциал и подкрепа на заетостта						
1	Брой подкрепени предприятия със средства от ЕСИФ	Брой	ИСУН; МЗХ, Агенция по вписванията	0 (2020 г.)	8 (2023 г.)	30
2	Нефинансови предприятия - общо	Брой	НСИ	111 (2019 г.)	113 (2022 г.)	120
3	Произведена продукция от нефинансовите предприятия	Млн. лв.	НСИ	13 (2019 г.)	17 (2022 г.)	16
4	Приходи от дейността на нефинансовите предприятия	Млн. лв.	НСИ	21 (2019 г.)	23 (2022 г.)	25
5	Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (РДМА)	Млн. лв.	НСИ	10 (2019 г.)	4 (2022 г.)	12
6	Заети лица	Брой	НСИ	224 (2018 г.)	222 (2022 г.)	300
7	Туристически атракции, включени в Единната система за туристическа информация	Брой	Община, ЕСТИ „Регистър на туристическите атракции“ - http://rta.tourism.government.bg/TARegister.aspx	8 (2020 г.)	8	10
8	Туристически фестивали и събития, включени в Единната система за туристическа информация	Брой	Община, ЕСТИ „Регистър на туристическите фестивали и събития“ - http://rta.tourism.government.bg/TFRegister.aspx	5 (2020 г.)	5	7
9	Безработни лица, включени в обучения за професионална квалификация	Брой	ДБТ Велико Търново	0 (2020 г.)	37 (2023 г.)	20 всяка година 140-общо
10	Заети лица, включени в обучения за професионална квалификация	Брой	ДБТ Велико Търново	0 (2020 г.)	0 (2023 г.)	10 всяка година 70 - общо
Приоритет 2. Подобряване на техническата инфраструктура и опазване качеството на околната среда						
1	Изграждане/ рехабилитация на улична инфраструктура	Километър	Община Златарица	0 (2020 г.)	1 (2023 г.)	20
2	Изграждане/ рехабилитация на пътна инфраструктура	Километър	Община Златарица	0 (2020 г.)	4 (2023 г.)	10

№	Индикатор за продукт	Мерна единица	Източник на информация	Базова стойност (година на отчитане)	Междинна стойност (2023 г.)	Целева стойност (2027 г.)
3	Брой реализирани проекти за нови и рехабилитация на съществуващи пешеходни пространства (площади, тротоари, паркове, градинки)	Брой	Община Златарица	0 (2020 г.)	1 (2023 г.)	5
4	Реализирани проекти за подобряване качеството и достъпа до питейна вода	Брой	Община Златарица, ВиК оператор	0 (2020 г.)	0 (2023 г.)	1
5	Изграждане/ рехабилитация на канализация	Километър	Община Златарица, ВиК оператор	0 (2020 г.)	0 (2023 г.)	10
6	Санирани общински сгради с внедрени мерки за енергийна ефективност	Брой	Община Златарица	0 (2020 г.)	0 (2023 г.)	5
7	Реализирани проекти за опазване и подобряване на околната среда	Брой	Община Златарица	0 (2020 г.)	0 (2023 г.)	3
Приоритет 3. Развитие на социалната среда и повишаване на заетостта						
1	Подобряване на здравното обслужване	Брой лекари	НСИ	1 (2019 г.)	0 (2023 г.)	2
2	Създадени социални предприятия	Брой	Община Златарица, Регистър на социални предприятия	0 (2020 г.)	0 (2023 г.)	1
3	Реновирани културни обекти/читалища	Брой	Община Златарица	0 (2020 г.)	0 (2023 г.)	3
4	Реновирани образователни обекти	Брой	Община Златарица	0 (2020 г.)	0 (2023 г.)	2
5	Реновирани спортни обекти	Брой	Община Златарица	0 (2020 г.)	0 (2023 г.)	2
Приоритет 4. Добро управление съвместно със заинтересованите страни и гражданите						
1	Внедрени нови електронни услуги	Брой	Община Златарица	0 (2020 г.)	0 (2023 г.)	2
2	Средно годишен брой обучения за служители	Брой	Община Златарица	0 (2020 г.)	14 (2023 г.)	3
3	Изпълнени проекти за интегрирани териториални инвестиции (ИТИ) с други общини и партньори	Брой	Община Златарица	0 (2020 г.)	0 (2023 г.)	3

Източник: по данни на НСИ, Община Златарица, ДБТ – Велико Търново, ИСУН, собствени изчисления, ВиК

След изложените постигнати резултати по отделните индикатори може да се обобщи, че при 48% от индикаторите за продукт отчетената междинна стойност е нулева и не се забелязва напредък, а при 24% от тях има положителни стойности на отчетната междинна стойност спрямо базовата (*„Брой подкрепени предприятия със средства от ЕСИФ“*, *„Нефинансови предприятия“*, *„Произведена продукция от нефинансовите предприятия“*, *„Приходи от дейността на нефинансовите предприятия“*, *„Безработни лица, включени в обучения за професионална квалификация“* и *„Средногодишен брой обучения за служители“*).

При индикаторите за резултат се регистрира положителен напредък за 55,6% от тях (*„Средна годишна брутна работна заплата“, „Новоразкрити социални услуги“*, *„Среден успех на учениците по БЕЛ на НВО“*, *„Ниво на безработица“* и *„Загуби на вода при пренос по водопроводната мрежа“*). Понижаването на стойностите при някои показатели се дължи на влошеното икономическо състояние, вследствие на пандемията от Covid-19 и инфлационните процеси в страната през 2022 г.

4. ДЕЙСТВИЯ, ПРЕДПРИЕТИ ОТ КОМПЕТЕНТНИТЕ ОРГАНИ С ЦЕЛ ОСИГУРЯВАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТ И ЕФИКАСНОСТ ПРИ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПИРО

Съгласно чл. 72 от ППЗРР годишните доклади включват информация за действията, предприети от компетентните органи за осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на плана. Те включват следните компоненти:

- мерки за наблюдение и създадени механизми за събиране, обработване и анализ на данни;
- преглед на проблемите, възникнали в процеса на прилагане на плана за интегрирано развитие на общината през годината, както и мерките за преодоляване на тези проблеми;
- мерки за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на плана;
- мерки за постигане на необходимото съответствие на ПИРО със секторните политики, планове и програми на територията на общината, включително мерките за ограничаване изменението на климата и за адаптацията към вече настъпилите промени;
- мерки за прилагане принципа на партньорство;
- резултати от извършени оценки към края на съответната година.

Мерки за наблюдение и създадени механизми за събиране, обработване и анализ на данни

Основна мярка за наблюдение изпълнението на ПИРО е чрез предвидените в ЗРР инструменти за това – годишни доклади, междинна оценка и последваща оценка.

Действащите механизми за събиране, обработване и анализ на данните са предопределени от източниците на официална информация, както и механизмите за нейното получаване. В този смисъл формалният механизъм може да се обобщи в следните четири стъпки (дейности):

- съставяне на списък с необходимата информация за изготвяне на годишния доклад и/или междинна/последваща оценка;
- подготовка и изпращане на официални писма до съответните институции с искане за информация и данни;
- след получаване на информацията - систематизиране в единна база данни за целите на доклада/оценката;
- обработка на систематизираните данни и оформяне на резултатите от извършените анализи с тях.

Проблеми, възникнали в процеса на прилагане на ПИРО и мерки за преодоляването им

Възникналите проблеми през 2023 г. за община Златарица, могат да се определят като външни. Основна причина бе усложнената политическа обстановка и късният прием на националния бюджет за 2023 г., както и по-високите пазарни цени. Това силно ограничи възможностите за реализирането на по-голям брой проекти през 2023 г., тъй като планирането на капиталовите инвестиции нямаше как да бъде осъществено в по-голям мащаб. Процесите по създаването на законодателна рамка и разработването на указания по програмите на Европейския съюз за новия програмен период, също оказа въздействие върху по-малкия брой проектни предложения за безвъзмездна финансова помощ. Въпреки това Общината успява да преодолее тези проблеми и да продължи реализирането на стартираните проекти и да започне изпълнението на нови инициативи.

Мерки за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на плана

С изготвянето на ПИРО е разработена и комуникационна стратегия към него. В нея са описани методите и подходите за взаимодействие с различните заинтересовани страни, както в хода на изготвянето на плана, така и при последващата му реализация.

ПИРО е публикуван на сайта на Община Златарица, където всеки заинтересован може да се запознае с него. Годишният доклад за наблюдение на изпълнението на ПИРО Златарица за 2022 г. също е публикуван на сайта на Общината. Предвижда се настоящият годишен доклад също да бъде публикуван.

Други методи за осигуряване на публичност по изпълнението на плана са публикации в медии (онлайн и традиционни) за развитието на проекти, заложени в ПИРО. Доколкото настоящият доклад се фокусира върху една от началните години от изпълнението на ПИРО, то се очаква мерките за публичност тепърва да се разгърнат в пълнота през следващите години.

Към 31.12.2023 г. има реализирани проекти, за които са приложени мерки за осигуряване на информация и публичност, чрез публикации в интернет страницата на Община Златарица. На страницата са публикувани новини и съобщения и за други действия на Общината по изпълнение на плана.

Мерки за постигане на необходимото съответствие на плана със секторните политики, планове и програми на територията на общината, включително мерките за ограничаване изменението на климата и за адаптацията към вече настъпилите промени

Съответствието на ПИРО Златарица със секторните планове и програми е планирано да се постига чрез периодичен мониторинг на измененията или приемането на нови стратегически документи, отнасящи се до развитието на територията. За програмния период 2021-2027 година ПИРО е един от първите документи, който задава рамка за разработване на по-детайлни местни политики и стратегии. В този смисъл може да се заключи, че ПИРО е в пълен синхрон с останалите стратегически документи на местно ниво, включително тези отнасящи се до климатичните изменения и мерките за борба с тях.

Допълнително, голяма част от средствата, предвидени за реализация на дейности и проекти в ПИРО, се очаква да бъдат привлечени от „европейските програми“. Последните се изготвят в пълен синхрон с националното законодателство и стратегическата рамка. Това гарантира съответствие на ПИРО с останалите стратегически документи на регионално и национално нива.

Мерки за прилагане принципа на партньорство

Прилагането на принципа на партньорство е гарантиран от изготвената комуникационна стратегия, приложение към ПИРО Златарица. В нея са идентифицирани и систематизирани заинтересованите страни и са определени приложимите комуникационни дейности и канали за комуникиране на ПИРО Златарица. Към 31.12.2023 г. не са установени реализирани мерки за прилагане на принципа на партньорство.

Резултати от извършени оценки

В периода 01.01.2023-31.12.2023 година не са извършвани оценки във връзка с изпълнението на ПИРО Златарица. Извършено е наблюдение на изпълнението на ПИРО Златарица за 2022 г., посредством годишен доклад.

5. ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОЕКТИ, ДОПРИНАСЯЩИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ И ПРИОРИТЕТИТЕ НА ПИРО С РАЗМЕРА НА УСВОЕНИТЕ СРЕДСТВА ЗА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД И ИЗТОЧНИЦИТЕ НА ТЯХНОТО ФИНАНСИРАНЕ

2023 година се характеризира с продължаващо геополитическо напрежение, политическа нестабилност на национално ниво и задържане на по-високи нива на инфлацията. Късният прием на националния бюджет за 2023 г., предопредели и закъснението при приема на общинския бюджет. Това затрудни работата на държавната администрация и се отрази върху планирането и изпълнението на заложените проекти и дейности в капиталовата програма на Общината. Забави се и стартирането на нови процедури по Европейските програми, което повлия върху възможностите на Общината да вземе участие с подаването на повече проектни предложения.

Проектите с принос към ПИРО Златарица, изпълнени или в процес на изпълнение и оценка през 2023 г. са систематизирани по отделните приоритети.

Напредъкът в изпълнението на ПИРО през 2023 година има количествено измерение от общо 67 отчетени проекта и инициативи на обща стойност от **11 403 742,73 лв., което е с 3 022 377,86 лв. по-малко от предходната 2022 г.** Реално изплатените средства (местните инвестиции, трансферите от републиканския бюджет и от програмите на ЕС) са в размер на **5 045 485 лв., като тази сума е с 2 809 544,65 лв. повече от изплатените през 2022г. средства.**

Пълният набор от проекти, реализирани през 2023 година, са посочени с техните параметри, съгласно ППЗРР (включително източник на финансиране и усвоени средства за 2023 г.) и в **приложението към годишния доклад** и обхващат:

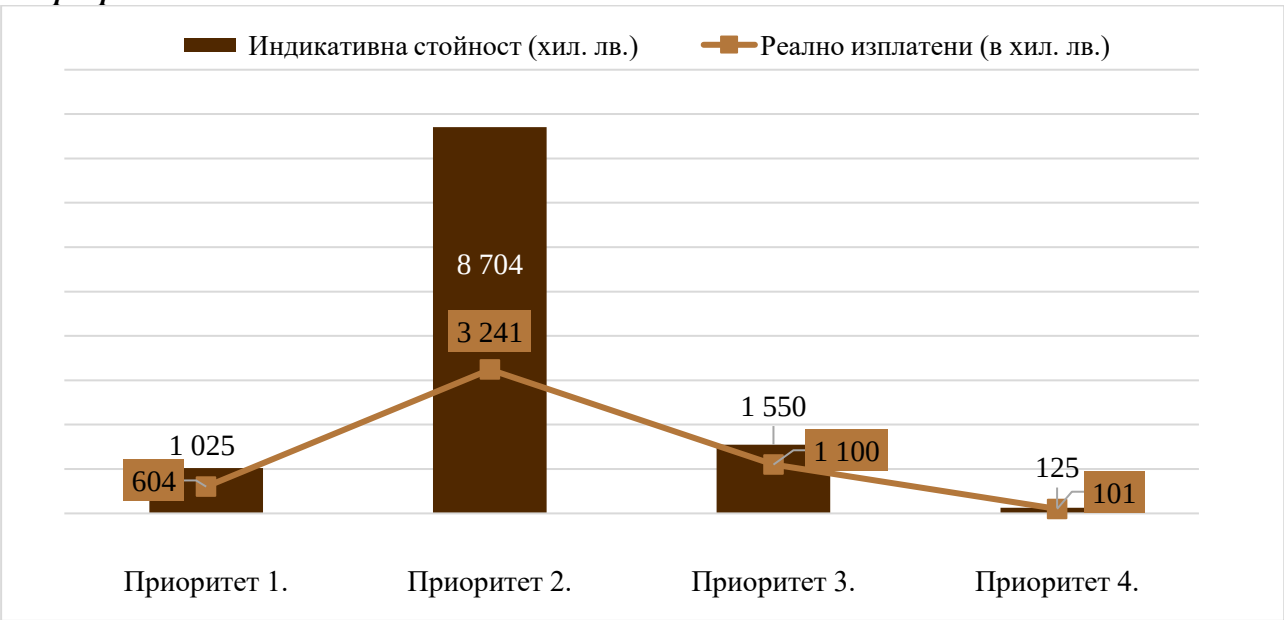
- проекти, които са изцяло изпълнени в рамките на 2023 г.;
- проекти, които са в процес на изпълнение и през 2023. Включват се проекти и инициативи, започнали преди 2023 г. или продължаващи и през 2023 г. При финансовото отчитане, там където е било възможно, с оглед наличната информация, е представена усвоената сума за 2023 г.

Изпълнението на ПИРО може да се разглежда в две направления. Първото е стойността на сключените договори по проектите и инициативите през 2023 г. Второто е реално изплатените средства по тези договори. Това уточнение е важно, защото в края на 2023 г. са сключени договори по отделни програми, но в същото време все не са направени плащания по тях. Това е и причината, поради която се отчита разминаване от над 20% между реалното финансово изпълнение на ПИРО, което е в размер на 16,04% (5 045 485 лв.) и индикативното такова (на база само сключени договори, без плащания по тях), което достига 36,25% (11 403 742,73 лв.).

Фигура 2 отразява индикативната стойност и реално изплатените средства по всеки един от приоритетите. Наблюдава се дисбаланс между отделните приоритети, но по всеки един от тях има заложени проекти и реално изплатени средства през 2023 г. С най-високо финансово изпълнение според индикативната стойност (8 704,01 хил. лв.) и според реално изплатените средства (3 241,17 хил. лв.) е Приоритет 2. С най-ниско финансово изпълнение както по индикативен бюджет (124,68 хил. лв.), така и по реално изплатени суми (101,12 хил. лв.) е Приоритет 4. Не малко средства са изплатени и по Приоритет 3 (1 100 хил. лв.), като сумата е близка до тази на индикативния бюджет по приоритета (1 550, 33 хил. лв.). При

Приоритет 1 има разлика от 421 хил. лв. между реално изплатеното (604 хил. лв.) и индикативната стойност (1 025 хил. лв.).

Фигура 2. Индикативна стойност и реално изплатени средства по проекти в община Златарица, по приоритети за 2023 г.

Източник: Община Златарица, ИСУН, собствени изчисления

През 2023 г. изпълнението на проекти в община Златарица е насочено към подобряване на техническата инфраструктура и благоустрояването на населените места, както и развитието на социалната среда – изпълняват се дейности за подобряване на образователните и социалните дейности (включително свързаната с предоставянето на социални услуги инфраструктура). Извършва се изграждане на водоснабдителната мрежа в гр. Златарица и с. Росно, изграждат се кътове за отдих в гр. Златарица и с Горско Ново село. През 2023 г. след проведена процедура по ЗОП е избран изпълнител за проект, финансиран от ПУДООС - „*Изграждане на ПСОВ Златарица с довеждащи комуникации и изграждане на довеждащ канализационен колектор*“, който е в размер на 3 046 806 лв. и се очаква в следващите години да бъде изплатен значителен финансов ресурс по него. Община Златарица ще осигури средства от общинския бюджет за проекта, в размер на 96 806 лв., а финансирането, което е осигурено от ПУДООС е на стойност 2 950 000 лв. без ДДС.

Между изпълнението на заложените в ПИРО приоритети за развитие, се забелязват известни различия, както и при броя на изпълнените проекти и тяхната средна стойност. Това отразяват и следващите фигури – ***Фигура 3*** и ***Фигура 4***.

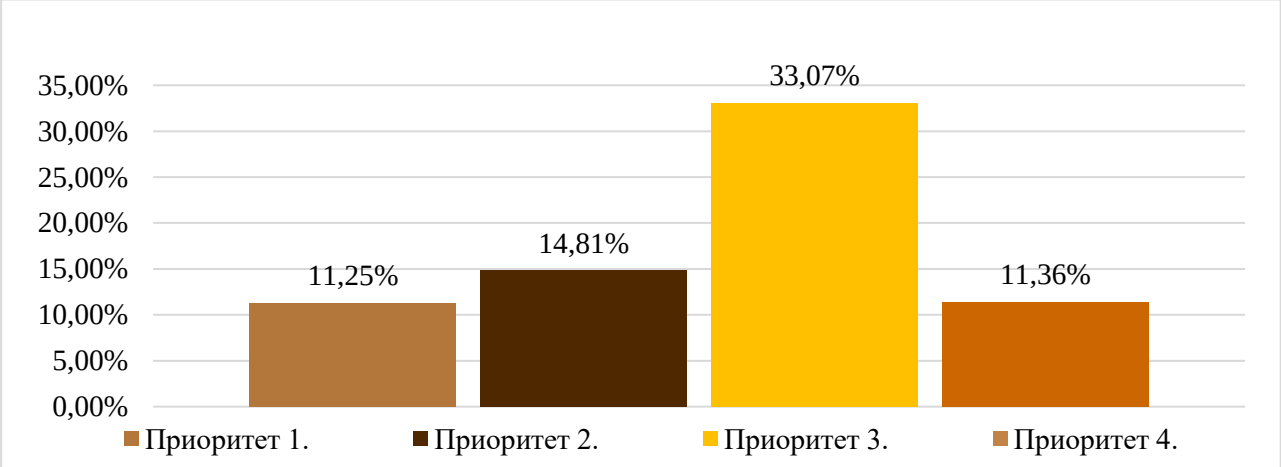
По Приоритет 1 **„Повишаване на конкурентоспособността на местната икономика чрез оползотворяване на местния потенциал и подкрепа на заетостта“** се отчитат 21 проекта. С голям принос към реално изплатените средства през 2023 г. по приоритета са проектите *„Модернизиране на стопанството на ЗП Юсеин Салиев Кавръков чрез инвестиция в оборудване със земеделска техника и инвентар“*, *„Подпомагане развитието на стопанството на земеделски стопанин“ (общ брой на проектите – 10)*, *„Проект "Повишаване конкурентоспособността на АВИГА ЕООД“*. По проектите се предоставя безвъзмездна финансова помощ на частни лица, като се има за цел да се подобри местният бизнес. Проектите са финансирани по ПРСР, като по два от тях има и частни инвестиции от предприятията. Средната стойност на проектите е в размер на 48,80 хил. лв. Изпълнението на приоритета през 2023 г. е **11,25%.**

Приоритет 2 **„Подобряване на техническата инфраструктура и опазване качеството на околната среда“** има 26 изпълняващи се проекта, които допринасят за **14,81%** от финансовото изпълнение на приоритета. Високата индикативна стойност на приоритета идва от реализирането на три големи проекта – *„Реконструкция на площад „Първи май““*, *„Рехабилитация на път VTR1161/III-4004“* и *„Изграждане на канализационна мрежа в гр. Златарица – улици „Шипка“, „Оборище“ и „Васил Левски“*. Очаква се през следващите години по приоритета да бъде изплатен и голям финансов ресурс, свързан с проекта за изграждане на ПСОВ, който ще задоволи потребностите на населението и ще разреши екологичния проблем със състоянието на река Златаришка. Средната стойност на проектно предложение е 334,77 хил. лв.

Изпълняваните проекти по Приоритет 3 **„Развитие на социалната среда и повишаване на заетостта“** през 2023 г. са 17, които допринасят за финансово изпълнение в размер на **33,07%.** Средната стойност на проектите е в размер на 91,20 хил. лв. По този приоритет разликата между индикативния бюджет и реално изплатените средства не е толкова голяма. Средствата са насочени предимно към изпълнението на проекти, които са със социална насоченост – *„Топъл обяд в община Златарица“*, *„Патронажна грижа+“*, *„Изграждане на достъпна битова среда в Дом за стари хора „Донка Паприкова““*. Извършва се и един мащабен проект за подобряване на спорта и младежките дейности – *„Многофункционален спортен комплекс и зона за отдих в гр. Златарица“*.

Към Приоритет 4 **„Добро управление съвместно със заинтересованите страни и гражданите“** за 2023 г. попадат 3 проекта със средна стойност на проектно предложение от 41,56 хил. лв. Тяхната насоченост е към развитието на административния капацитет в услуга на гражданите и бизнеса. Стартирани са два важни проекта с финансиране от програмите на ЕС – ПРЧР 2021-2027 г. и ПРСР 2014-2020 – *„Укрепване на общинския капацитет в Община Златарица“* и *„Изработване на стратегия за Водено от общностите местно развитие на Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група общини Елена и Златарица““*. Финансовото изпълнение на приоритета през 2023 г. е **11,36%.**

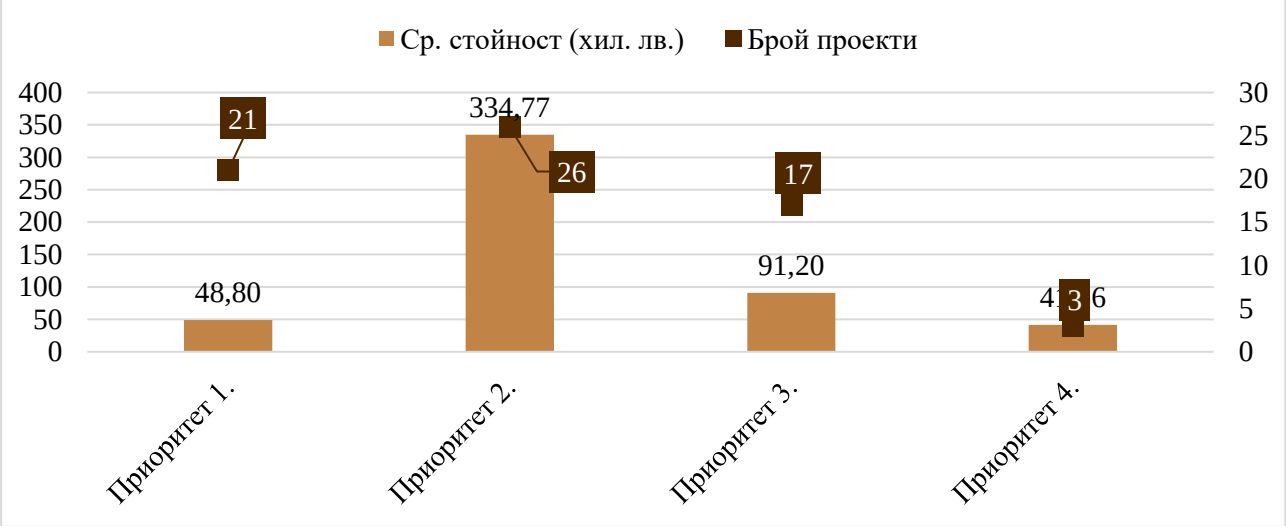
Фигура 3. Изпълнение на приоритетите спрямо реално изплатените средства и заложените такива в ПИРО Златарица 2021-2027

Източник: Община Златарица, ИСУН, собствени изчисления

Общото изпълнение за периода 01.01.2023-31.12.2023 г. отчита **67 изпълнени или текущи** проекта със **средна стойност от 170,21 хил. лв.**

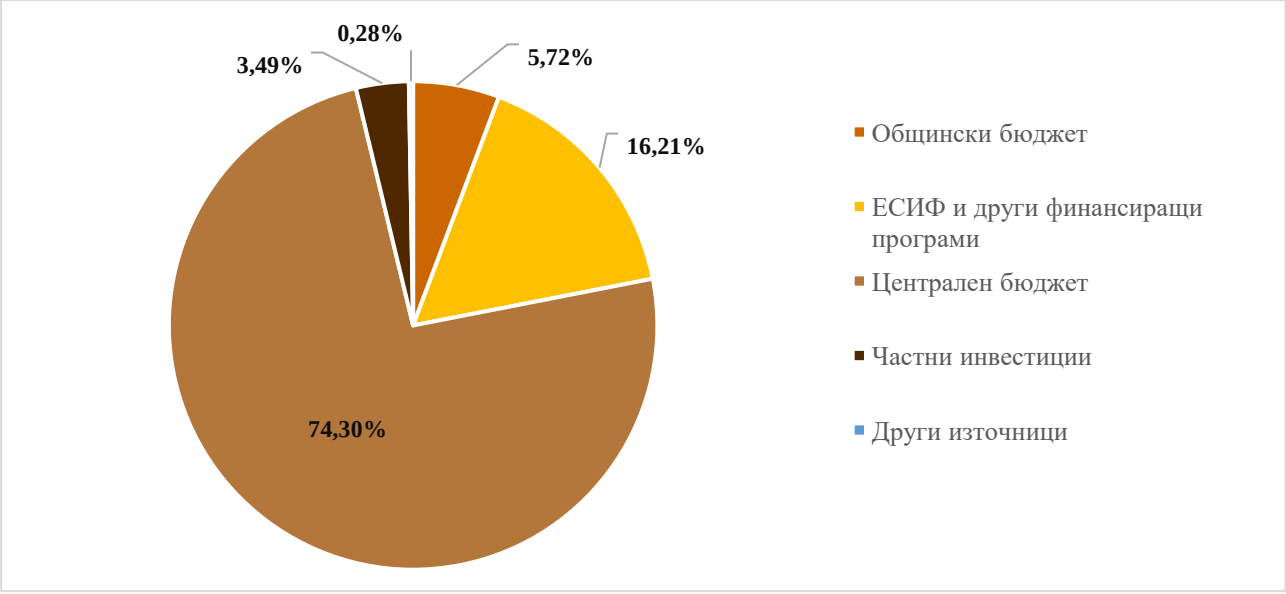
Фигура 4. Средна стойност на текущите и изпълнени през 2023 г. проекти (по индикативни стойности) по приоритети

Източник: по данни на Община Златарица, ИСУН, собствени изчисления

Изпълнението на ПИРО през 2023 година се характеризира с това, че средствата не са разпределени равномерно спрямо източниците на финансиране. Най-голям е приносът на средствата от централния бюджет, които са **74,3%** (3 748,75 хил. лв.) от общия размер. Изплатените средства от ЕСИФ през 2023 г. са в размер на **16,21%** (818,05 хил. лв.). Реално изплатените финансови средства от общинския бюджет формират **5,72%** (288,54 хил. лв.) от всички реализирани средства. Привлечените частни (3,49%) и други инвестиции (0,28%) формират общо **3,77%** (190,15 хил. лв.) от изплатените средства.

Фигура 5. Разпределение на реално изплатените средства според източника на финансиране за 2023 г.

Източник: по данни на Община Златарица, ИСУН, собствени изчисления

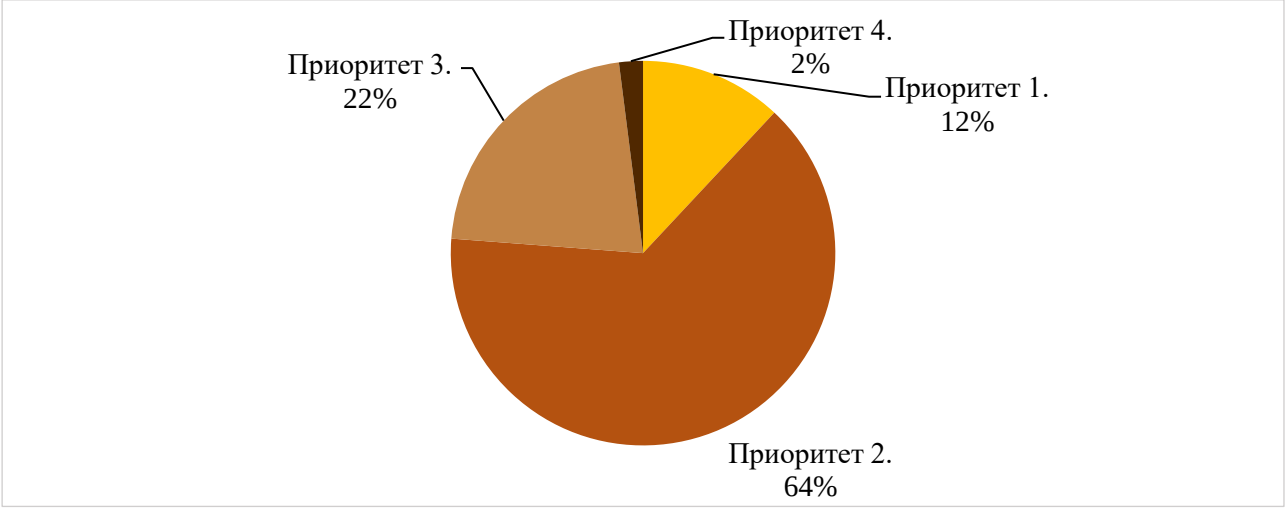
Таблица 9. Реално финансово изпълнение по приоритети за 2023 г. спрямо заложеното в ПИРО

Цел/приоритет	Индикативна стойност (хил. лв.)	Брой проекти	Средна стойност (хил. лв.)	Реално изплатени (хил. лв.)	Заложени в ПИРО (хил. лв.)	% на изпълнение
Приоритет 1. Повишаване на конкурентоспособ-ността на местната икономика чрез оползотворяване на местния потенциал и подкрепа на заетостта	1 024,72	21	48,80	603,68	5 364,00	11,25%
Приоритет 2. Подобряване на техническата инфраструктура и опазване качеството на околната среда	8 704,01	26	334,77	3 241,17	21 881,00	14,81%
Приоритет 3. Развитие на социалната среда и повишаване на заетостта	1 550,33	17	91,20	1 099,51	3 325,00	33,07%
Приоритет 4. Добро управление съвместно със заинтересованите страни и гражданите	124,68	3	41,56	101,12	890,00	11,36%
ОБЩО ЗА ПИРО 2021-2027	**11 403 742,73**	**67**	**170,21**	**5 045**	**31 460,00**	**16,04%**

Източник: по данни на Община Златарица, ИСУН, собствени изчисления

През 2023 г. отчетът показва, че всички приоритети допринасят за доброто финансово изпълнение на ПИРО Златарица. От Фигура 6 може да се забележи съществуващият дисбаланс. С най-голям принос за финансовото изпълнение на ПИРО през 2023 г. е Приоритет 2 (**64%**). Изплатените средства по Приоритет 3 формират **22%** от общия размер на реализираните средства, Приоритет 1 допринася съответно с **12%**. С най-малък принос е Приоритет 4 – **2%**.

Фигура 6. Принос на приоритетите към общото изпълнение на ПИРО за 2023 г.

Източник: по данни на Община Златарица, ИСУН, собствени изчисления

6. ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ НАБЛЮДЕНИЕТО НА ПИРО

Общите заключения по отношение изпълнението на ПИРО са:

- Населението на общината е 1,6% от населението в областта, като продължава процесът на намаляване през 2022 година (-6,08%);
- Коефициентът на демографско заместване се е понижава с 9,87%, достигайки до 70,04%. Това разкрива негативна тенденция, която има отражение върху пазара на труда в общината;
- За разглеждания период 2021-2022 г. се отчита ръст при всички икономически показатели;
- С 4,5% намалява регистрираната безработица, а броят на регистрираните безработни лица с 41 души. Коефициентът на безработица през 2022 г. е 13,7%;
- Средната годишна брутна заплата се увеличава с 1 368 лв. през 2022 г. и достига до 13 314 лв., което е причина за преизпълнението на индикатора „Средна годишна брутна работна заплата“ към 2023 г.;
- При 55,6% от индикаторите за резултат се регистрира положителен напредък. Разкриването на две нови социални услуги в общината, постига заложената целева стойност на индикатора;
- При индикаторите „Дял на разходите за ДМА на предприятията от общината спрямо област Велико Търново“ и „Дял на произведена продукция от предприятията в нефинансовия сектор от общината спрямо област Велико Търново“, през 2022 г. се отчитат по-ниски междинни стойности от базовите;
- При 48% от индикаторите за продукт отчетената междинна стойност е нулева и не се забелязва напредък. Положителни междинни стойности имат 24% от тях;
- През 2023 г. броят на безработните лица, включени в обучения за професионална квалификация е с 21 души повече от 2022 г.;
- Индикаторът „Подобряване на цифровата свързаност в населените места“ не може да бъде отчетен, поради липса на данни;
- През 2023 г. са осъществени проекти и дейности по всички приоритетни направления, като общият им брой е 67;
- Приоритет 2 има най-много реализиращи се и стартирали проекти – 26, които са насочени към подобряване на техническата инфраструктура и благоустрояване на населените места. Приоритетът е и с най-голям принос към финансовото изпълнение на ПИРО през 2023 г. – 64%. Другият приоритет, който допринася по-значително, е Приоритет 3 – 17 проекта и инициативи, способстващи с 22% към финансовото изпълнение на ПИРО Златарица. Най-малко осъществени проекти има по Приоритет 4, като техният брой е 3;
- От източниците на финансиране, с най-голям принос се отличава този на средствата, предоставени от централния бюджет (74,3%);

- Отчитайки ограниченията на средата, общото изпълнение на ПИРО Златарица за 2023 г. може да се отчете като добро - 16,04% реално изплатени средства и 36,25% по обща индикативна стойност. Изпълнението е с 8,93% по-добро, според реално изплатените средства, от предходната 2022 г. Индикативната стойност е с 9,61% по-ниска от тази през 2022 г.

- Важно е Община Златарица да бъде по-активен участник през 2024 г. при подаването на различни проекти, които ще допринесат за подобряването на социалната и икономическата среда на територията на общината. Също така трябва да се имат предвид заложените проектни идеи и дейности в Програмата за реализация на ПИРО, като се следи и индикативният график за тяхното изпълнение през периода 2021-2027 г.

Препоръчва се настоящата структура на доклада да бъде продължена и в следващите години, за да може по-лесно да се проследява напредъкът на ПИРО Златарица. Спазването на единна структура ще подпомогне за по-качествено, лесно и пълно разработване на предстоящите междинна и последваща оценки на ПИРО.

7. ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1. Реализирани проекти и дейности във връзка с изпълнението на ПИРО Златарица за периода 01.01-31.12.2023 г.

Приложение 1. Реализирани проекти и дейности във връзка с изпълнението на ПИРО за 2023 година

№	Проект/инициатива	Стойност (хил. лв.)	Реално изплатени (2023)	Източник на финансиране	Разпределение на финансовите средства					Период за реализация				
					Общински бюджет	ЕСИФ и други финансиращи програми	Централен бюджет	Частни инвестиции	Други източници	<2020	2021	2022	2023	2023>
Приоритет 1. Повишаване на конкурентоспособността на местната икономика чрез оползотворяване на местния потенциал и подкрепа на заетостта		**1 024,72**	**603,68**		**0,72**	**402,07**	**24,74**	**176,15**	**0,00**					
1	Отглеждане на трайни насаждения от сливи в с. Росно	48,90	24,45	ПРСР		24,45								
2	Стопанисване на естествени ливади, отглеждане на люцерна, сливи и създаване на нови трайни насаждения от сливи в стопанството на Анелия Севдалинова Кехайова в землищата на с. Разсоха, с. Калайджии, с. Долно Шивачево	29,34	0,00	ПРСР		0,00	0,00							
3	Подпомагане развитието на стопанството на земеделски стопанин - **10 дейности**	293,37	156,46	ПРСР		156,46								
4	Модернизиране на стопанството на ЗП Юсеин Салиев Кавръков чрез инвестиция в оборудване със земеделска техника и инвентар	210,90	210,90	ПРСР		89,63	15,82	105,45						
5	Проект „Кътове за отдих и туризъм“	59,11	51,91	ОБ, ЕСИФ	0,72	51,19								
6	„Закупуване на носии, репетиционни и сценични облекла и др. за самодейните състави към Читалище „Развитие 1885“ гр. Златарица, Народно читалище „Напредък 1912“ с. Родина, Народно читалище „Пробуждане 1902“ с. Горско Ново село и Народно читалище „Просвета 1927“ с. Сливовица“	18,57	18,57	ПРСР		16,72	1,86							
7	Закупуване на трактор и фреза	35,40	0,00	ПРСР		0,00	0,00	0,00						
8	Стопанисване на естествени ливади, отглеждане на люцерна, трайни насаждения от орехи, зеленчукови, ягодоплодни култури и пчелни семейства и създаване на трайно насаждение от сливи в стопанството на Фиданка Радева Кехайова в землищата на с. Калайджии, с. Долно Шивачево	29,34	0,00	ПРСР		0,00	0,00							
9	Отглеждане на зеленчукови и овощни култури и създаване на ново трайно насаждение от череши в стопанство на Цветелина Евгениева Генчева в землищата на село Росно	29,34	0,00	ПРСР		0,00	0,00							
10	Проект „Повишаване конкурентоспособността на АВИГА ЕООД“	141,39	141,39	ПРСР		63,63	7,07	70,70						
11	Закупуване на газокар, за новосъздаден цех за обработка на масивна дървесина.	76,28	0,00	ПРСР		0,00	0,00	0,00						
12	Проект „Закупуване на преместваема сцена“	52,80	0,00	ПРСР		0,00	0,00							

Приложение 1. Реализирани проекти и дейности във връзка с изпълнението на ПИРО за 2023 година

№	Проект/инициатива	Стойност (хил. лв.)	Реално изплатени (2023)	Източник на финансиране	Разпределение на финансовите средства					Период за реализация				
					Общински бюджет	ЕСИФ и други финансиращи програми	Централен бюджет	Частни инвестиции	Други източници	<2020	2021	2022	2023	2023>
Приоритет 2. Подобряване на техническата инфраструктура и опазване качеството на околната среда		**8 704,01**	**3 241,17**		**64,04**	**164,42**	**2 998,72**	**0,00**	**14,00**					
1	Изграждане на улично платно на ул. Завоя, гр. Златарица за част от участъка между о.т 303 и о.т 721	29,80	1,00	ЦБ			1,00							
2	ОР на ограда, парк „Чернички“, гр. Златарица	40,00	20,00	ЦБ			20,00							
3	Реконструкция на площад „Първи май“, гр. Златарица	2 174,18	22,20	ЦБ			22,20							
4	ОР на водопроводна мрежа с. Горско Ново село	30,00	0,00	ЦБ			0,00							
5	Основен ремонт на имот с индетификатор 30962.502.1979.1.3, находяща се в гр. Златарица, ул. „Стефан Попстоянов“ № 16	35,00	34,59	ЦБ			34,59							
6	Реконструкция на система за улично осветление на Община Златарица - проектиране	12,67	0,00	ОБ	0,00									
7	СМР „Рехабилитация на път VTR1161/III-4004, Горско ново село - Златарица/ - Росно – Калайджии - Средно село - Дълги припек, Участък Горна Хаджийска – Средно село	5 101,99	2 259,23	ОБ, ЦБ	37,32		2 221,91							
8	Възстановяване на подпорна стена и укрепване на път VTR 1162 Златарица - Разсоха на територията на с. Дедина	91,47	58,41	ЦБ			58,41							
9	Възстановяване на плочест водосток на дере с. Дедина	75,16	47,19	ЦБ			47,19							
10	Възстановяване на водосток на VTR 1162 гр. Златарица - с. Разсоха на територията на с. Дедина	256,61	172,70	ЦБ			172,70							
11	Подпорна стена на път VTR 1162 на територията на с. Дедина	29,76	29,68	ЦБ, ОБ	3,96		25,72							
12	Закупуване на косачка, гр. Златарица	1,50	1,50	ЦБ			1,50							
13	Закупуване на тракторна косачка, гр. Златарица	19,50	19,50	ЦБ			19,50							
14	Парк за рекреация и отдих, гр. Златарица	134,84	124,61	ПРСР (МИГ)		113,23	11,38							
15	Къта за отдих в ПИ 30962.503.7, гр. Златарица	27,40	14,48	ОБ, ЦБ	12,68		1,80							
16	Изграждане на кътове за отдих и туризъм 3 броя беседки. Авторски и строителен надзор при изпълнение на СМР по проект „Кътове за отдих и туризъм“, гр. Златарица	59,11	51,91	ОБ, ЕСИФ	0,72	51,19								
17	Изграждане на къта за отдих в ПИ 30.962.503.2105 гр. Златарица, ул. „Мир“ № 30	29,00	1,50	ЦБ			1,50							

Приложение 1. Реализирани проекти и дейности във връзка с изпълнението на ПИРО за 2023 година

№	Проект/инициатива	Стойност (хил. лв.)	Реално изплатени (2023)	Източник на финансиране	Разпределение на финансовите средства					Период за реализация				
					Общински бюджет	ЕСИФ и други финансиращи програми	Централен бюджет	Частни инвестиции	Други източници	<2020	2021	2022	2023	2023>
18	Изграждане на кът за отдих в ПИ 17213.110.894, ул. „Васил Коларов“, с. Горско Ново село	26,00	1,50	ЦБ			1,50							
19	Изграждане на кът за отдих - близост до природата, в с. Резач - СМР, проектиране и авторски надзор и строителен надзор	55,51	20,45	ОБ, ЦБ	3,00		17,45							
20	Изграждане на навес в гробищен парк в гр. Златарица - 30962.502.148	15,00	7,45	ЦБ			7,45							
21	СМР изграждане на канализационна мрежа в гр. Златарица-улици „Шипка“, „Оборище“ и „Васил Левски“	415,28	324,52	ЦБ			324,52							
22	Актуализация на проект „Колектор I по ул. „Георги Димитров“ и ул. „Александър Стамболийски“, кв.58, кв.72, кв.72а, кв.83, кв.87, кв.92, кв.93 и кв.94 по ПУП на гр. Златарица, ПИ 30962.503.2131 и ПИ 30962.502.2040 по КК и КР на гр. Златарица	7,08	0,00	ОБ	0,00									
23	Проект за изменение на промяна предназначение на ПИ №30962.305.50, 30962.305.51, 30962.305.53, 30962.305.55 по КККР в землището на гр. Златарица: ПУП-ПР, ПУП-ПЗ, инженерна геология и хидрология	16,80	8,40	ЦБ			8,40							
24	Закупуване на коледна къщичка, гр. Златарица	6,36	6,36	ОБ	6,36									
25	Реконструкция на водоснабдителната мрежа, гр. Златарица	10,00	10,00	Други източници					10,00					
26	Изграждане на водоснабдителната мрежа, гр. Златарица и с. Росно	4,00	4,00	Други източници					4,00					

№	Проект/инициатива	Стойност (хил. лв.)	Реално изплатени (2023)	Източник на финансиране	Разпределение на финансовите средства					Период за реализация				
					Общински бюджет	ЕСИФ и други финансиращи програми	Централен бюджет	Частни инвестиции	Други източници	<2020	2021	2022	2023	2023>
Приоритет 3. Развитие на социалната среда и повишаване на заетостта		**1 550,33**	**1 099,51**		**173,80**	**206,03**	**719,68**	**0,00**	**0,00**					
1	Основен ремонт на сграда на ул. „Стефан Попстоянов“ 1, гр. Златарица	75,20	24,12	ЦБ			24,12							
2	Основен ремонт на ПИ 17213.110.768 /общежитие/, находяща се в община Златарица, с. Горско Ново село, ул. „Трета“	49,50	49,08	ЦБ			49,08							
3	Изготвяне на инвестиционен проект за обект: Кухня-майка - обособяване на самостоятелен обект в част от първи етаж на сграда с идентификатор № 30962.501.16.1 по КК и КР на гр. Златарица, ул. „Н. Вапцаров“ № 17 в УПИ I, кв.41	4,80	4,80	ОБ	4,80									
4	Специализирана сграда с предназначение „Резидентна грижа за възрастни хора в надтрудоспособна възраст без увреждания – РГВХ“, гр. Златарица	22,00	22,00	ОБ	22,00									
5	Проект „Мултифункционална спортна площадка, с. Родина“	9,93	0,00	ОБ	0,00									
6	Проект „Топъл обяд в община Златарица“	296,17	94,84	ПХОМП		85,36	9,48							
7	Проект „Патронажна грижа + в община Златарица“	19,78	19,78	ОПРЧР		16,81	2,97							
8	Проект „Грижа в дома в община Златарица“	192,31	122,19	ПРЧР 2021-2027		103,87	18,33							
9	Проект „Изграждане на достъпна битова среда в Дом за стари хора „Донка Паприкова““	112,35	0,00	ПРСР		0,00	0,00							
10	Закупуване на контейнери за живеене - 2 броя, гр. Златарица	16,80	16,80	ЦБ			16,80							
11	Закупуване на употребяван лек автомобил, Златарица	10,00	8,30	ЦБ			8,30							
12	Закупуване на компютър, с. Средно село	0,95	0,95	ЦБ			0,95							
13	Закупуване на компютър, гр. Златарица	3,26	1,66	ЦБ			1,66							
14	Закупуване на храсторези, гр. Златарица	3,79	2,77	ЦБ			2,77							
15	Закупуване на климатици, гр. Златарица	5,60	5,60	ЦБ			5,60							
16	Закупуване на стопански инвентар, гр. Златарица	3,67	3,67	ЦБ			3,67							
17	Проект „Многофункционален спортен комплекс и зона за отдих в гр. Златарица, кв. 28, УПИ I, поземлен имот с идентификатор № 30962.501.2207, улица „Иван Вазов“ – етап първи и етап втори“	724,21	722,94	ЦБ, ОБ	147,00		575,94							

Приложение 1. Реализирани проекти и дейности във връзка с изпълнението на ПИРО за 2023 година

№	Проект/инициатива	Стойност (хил. лв.)	Реално изплатени (2023)	Източник на финансиране	Разпределение на финансовите средства					Период за реализация				
					Общински бюджет	ЕСИФ и други финансиращи програми	Централен бюджет	Частни инвестиции	Други източници	<2020	2021	2022	2023	2023>
Приоритет 4. Добро управление съвместно със заинтересованите страни и гражданите		**124,68**	**101,12**		**49,98**	**45,53**	**5,61**	**0,00**	**0,00**					
1	Закупуване на лек автомобил, гр. Златарица	49,98	49,98	ОБ	49,98									
2	Проект „Укрепване на общинския капацитет в Община Златарица“	27,06	9,90	ПРЧР 2021-2027		8,42	1,49							
3	Проект „Изработване на стратегия за Водено от общностите местно развитие на Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група общини Елена и Златарица““	47,64	41,24	ПРСР		37,11	4,12							
ОБЩО ИЗПЪЛНЕНИЕ		**11 403,74**	**5 045,48**		**288,54**	**818,05**	**3 748,75**	**176,15**	**14,00**					